

Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Druk sejmowy nr 2112)

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), analizując poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, stwierdza, że projekt ten **w sposób istotny narusza podstawowe założenia systemu kaucyjnego oraz zasadę rozszerzonej odpowiedzialności producenta**, przenosząc znaczną część kosztów i ryzyko organizacyjnych na gminy, w szczególności gminy wiejskie.

W ocenie ZGWRP projekt:

- **nie zapewnia pełnego i jednoznacznego finansowania kosztów zbiórki i zagospodarowania opakowań,**
- **destabilizuje system kaucyjny poprzez dopuszczenie równoległych, niepowiązanych systemów zbierania,**
- **pozostawia gminy odpowiedzialne za efekty, na które nie mają realnego wpływu.**

Przyjęcie projektowanych rozwiązań w obecnym kształcie oznacza w praktyce, że **gminy wiejskie staną się trwałym elementem finansującym system kaucyjny**, mimo że zgodnie z prawem krajowym i unijnym ciężar ten powinien spoczywać na wprowadzających produkty w opakowaniach.

ZGWRP wskazuje, że:

1. Projekt **nie gwarantuje pełnego pokrycia kosztów**, jakie gminy – zwłaszcza wiejskie – ponoszą w związku ze zbieraniem, sortowaniem i zagospodarowaniem opakowań objętych systemem kaucyjnym.
2. Brak obowiązkowego włączenia **PSZOK-ów** do systemu rozliczeń producentów prowadzi do faktycznego **subsydiowania systemu kaucyjnego przez mieszkańców gmin wiejskich**.
3. Dobrowolność uczestnictwa producentów w systemie kaucyjnym do 2028 r. grozi **powstaniem „białych plam” systemu kaucyjnego na obszarach wiejskich**.
4. Gminy wiejskie mogą zostać obciążone odpowiedzialnością za poziomy recyklingu **bez realnego wpływu na strumień odpadów opakowaniowych**.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej postuluje:

- wprowadzenie **obowiązku refundacji kosztów ponoszonych przez gminy,**
- formalne włączenie **gminnych systemów zbiórki i PSZOK-ów** do systemu kaucyjnego,
- zagwarantowanie **realnego dostępu mieszkańców obszarów wiejskich do punktów zwrotu opakowań,**
- pełne wdrożenie zasady „**zanieczyszczający płaci**”.

ZGWRP deklaruje gotowość do współpracy przy dalszych pracach legislacyjnych nad rozwiązaniami, które zapewnią **sprawiedliwy, jednolity i efektywny system kaucyjny**, niewymagający dopłat ze strony gmin wiejskich i ich mieszkańców.

Poprawki ZGWRP do Druku nr 2112 poselskiego projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw.

Poprawka nr 1 – pełne włączenie gmin i PSZOK do systemu kaucyjnego

Propozycja legislacyjna

W art. 21a po ust. 4a dodaje się ust. 4b–4e w brzmieniu:

„4b. Opakowania, o których mowa w poz. 3 załącznika nr 1a do ustawy, zebrane w ramach gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym w punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych, uznaje się za opakowania zebrane w ramach systemu selektywnego zbierania opakowań.

4c. Wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje są obowiązani do pokrycia pełnych, rzeczywistych i udokumentowanych kosztów poniesionych przez gminy w związku ze zbieraniem, transportem, sortowaniem oraz przekazaniem do recyklingu opakowań, o których mowa w ust. 4b.

4d. Koszty, o których mowa w ust. 4c, są refundowane gminom:

1. przez podmiot reprezentujący – w przypadku wprowadzających uczestniczących w systemie kaucyjnym,
2. bezpośrednio przez wprowadzającego produkty – w przypadku prowadzenia przez niego systemu zbierania opakowań samodzielnie.

4e. Minister właściwy do spraw klimatu określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania oraz terminy refundacji kosztów, o których mowa w ust. 4c, mając na względzie zasadę pełnej realizacji rozszerzonej odpowiedzialności producenta”.

Uzasadnienie

Projekt ustawy nie rozstrzyga losu opakowań objętych systemem kaucyjnym, które w praktyce masowo trafiają do gminnych systemów zbiórki, w szczególności na obszarach wiejskich. Brak mechanizmu rozliczeń prowadzi do **przerzucenia kosztów na gminy**, co pozostaje w sprzeczności z zasadą rozszerzonej odpowiedzialności producenta (art. 8a dyrektywy 2008/98/WE).

Poprawka zapewnia, że **każde opakowanie zebrane przez gminę jest rozliczane i finansowane przez producentów**, niezależnie od modelu systemu kaucyjnego.

Poprawka nr 2 – ochrona gmin wiejskich przed „białymi plamami” systemu

Propozycja legislacyjna

W art. 40h po ust. 2c dodaje się ust. 2d i 2e w brzmieniu:

„2d. W przypadku gmin wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich w części wiejskiej, wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje lub podmiot reprezentujący są obowiązani zapewnić funkcjonowanie co najmniej jednego ogólnodostępnego punktu zwrotu opakowań na terenie gminy albo zawrzeć z gminą porozumienie w sprawie odbioru opakowań zebranych w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

2e. Zapewnienie punktu zwrotu lub realizacja porozumienia, o którym mowa w ust. 2d, nie może powodować obciążenia gminy dodatkowymi kosztami”.

Uzasadnienie

Dobrowolność przystąpienia producentów do systemu kaucyjnego do 2028 r. w połączeniu z rozproszoną strukturą osadniczą prowadzi do ryzyka **faktycznego wykluczenia obszarów wiejskich z systemu kaucyjnego**.

Poprawka wprowadza minimalny standard dostępności systemu na wsi i zapobiega sytuacji, w której **gminy wiejskie ponoszą koszty obsługi systemu, którego nie współtworzą.**

Poprawka nr 3 – ochrona małych sklepów wiejskich

Propozycja legislacyjna

W art. 44 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„**2b.** Obowiązek, o którym mowa w ust. 2a, nie obejmuje kosztów magazynowania, odbioru i transportu opakowań, które ponosi wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje albo podmiot reprezentujący”.

Uzasadnienie

Projekt nakłada na wszystkie placówki handlowe identyczne obowiązki, bez uwzględnienia skali działalności i warunków lokalowych. W gminach wiejskich dominują małe sklepy, które **nie posiadają zaplecza technicznego ani logistycznego** do obsługi systemu kaucyjnego.

Poprawka zapobiega **pośredniemu wycofywaniu się sklepów wiejskich z obrotu napojami** i przrzucaniu opakowań do systemu gminnego.

Poprawka nr 4 – ochrona gmin przed sankcjami za poziomy recyklingu

Propozycja legislacyjna

W art. 21a po ust. 4e dodaje się ust. 4f w brzmieniu:

„**4f.** Opakowania, o których mowa w poz. 3 załącznika nr 1a do ustawy, objęte systemem kaucyjnym lub systemem zbierania prowadzonym przez wprowadzającego, nie są uwzględniane przy ustalaniu poziomów recyklingu odpadów komunalnych osiągniętych przez gminy”.

Uzasadnienie

Gminy ponoszą odpowiedzialność za osiągnięcie poziomów recyklingu, mimo że **nie mają wpływu na funkcjonowanie systemu kaucyjnego** ani strumień opakowań nim objętych.

Poprawka eliminuje ryzyko sankcji wobec gmin, w szczególności wiejskich, za niewykonanie obowiązków, których realizacja zależy od podmiotów prywatnych.

Stanisław Jastrzębski

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej